

Waldemar Chrostowski

"Księga Ezechiela : orędzie,
interpretacja, recepcja" : konferencja
naukowa "Interpretacja Pisma
Świętego" : Uniwersytet Kardynała
Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 12
III 2007

Collectanea Theologica 77/4, 5-8

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WALDEMAR CHROSTOWSKI, WARSZAWA

**KSIĘGA EZECHIELA – O RĘDZIE, INTERPRETACJA, RECEPCJA
KONFERENCJA NAUKOWA
INTERPRETACJA PISMA ŚWIĘTEGO
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa, 12 III 2007**

Na progu XXI w. stało się jasne, że największym wyzwaniem, przed jakim staje współczesna biblistyka, a więc również biblistyka katolicka, jest problem właściwej i pożytecznej, w perspektywie pastoralnej, interpretacji ksiąg świętych, czyli zagadnienia z zakresu hermeneutyki biblijnej. Bardzo ważne zalecenia w tym względzie zawiera wydany w 1993 r. dokument Papieskiej Komisji Biblijnej *Interpretacja Biblii w Kościele*, o którym można zasadnie powiedzieć, że zadomowił się w świadomości biblistów polskich. Dużą rangę ma też wydany w 2001 r. dokument tejże Komisji opatrzony tytułem *Naród żydowski i jego Święte Pismo w Biblii chrześcijańskiej*. Obydwa dokumenty, wydane za pontyfikatu Jana Pawła II (1978-2005) i nawiązujące do wcześniejszych kluczowych wypowiedzi kościelnych, zapoczątkowanych w 1893 r. encykliką Leona XIII *Providentissimus Deus*, potwierdzają przyjęte i uprawnione podejścia oraz metody w interpretacji ksiąg świętych, a zarazem wyznaczają nowe horyzonty w badaniach nad nimi.

Ostatnie dekady przyniosły dalsze ożywienie w Polsce „wiosny biblijnej”, jaka nastąpiła w Kościele katolickim po II Soborze Watykańskim (1962-1965). Przełomowe znaczenie w tym procesie ma utworzenie i okrzepnięcie kilku uniwersyteckich wydziałów teologicznych. Dzięki nim biblistyka jeszcze wyraźniej stała się integralną częścią teologii uprawianej na poziomie akademickim, równoległe do jej funkcji formacyjnej, słusznie stawianej na pierwszym miejscu w przygotowujących do kapłaństwa wyższych seminariach duchownych. Doniosłym następstwem tej sytuacji jest nawiązywanie współpracy międzyuczelnianej i międzywydziałowej, polegającej na wymianie nauczycieli akademickich, a także na organizowa-

niu wspólnych przedsięwzięć naukowo-badawczych, jak konferencje, sympozja i debaty. Nowy impuls do takiej współpracy dało utworzenie w 2003 r. Stowarzyszenia Biblistów Polskich, którego istnienie i działalność sprzyjają nawiązywaniu formalnych i osobistych kontaktów oraz pozwalają przedstawiać i promować ciekawe inicjatywy na szerokim forum katolickiej biblistyki polskiej.

Już dokonało się wiele dobrego, ale nadal potrzebna jest dalsza wspólna, żywa i pogłębiona refleksja nad poszczególnymi księgami Biblii. Istnieje wprawdzie coraz więcej dobrych komentarzy i opracowań, które stale powiększają niemały dorobek bibliograficzny, jednak nie ulega wątpliwości, że rosnącej liczbie publikacji powinna towarzyszyć bieżąca wymiana przemyśleń i rezultatów żmudnych badań. Pozwoli ona na podejmowanie i zintensyfikowanie naukowej dyskusji, która będzie stymulowała nowe płaszczyzny i kierunki badań oraz pokazywała, co z tego, co zostało wypracowane, jest naprawdę ważne i owocne.

Staraniem Sekcji Biblistyki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz Zakładu Egzegezy i Teologii Biblijnej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, którymi kieruje ks. prof. Waldemar Chrostowski, została zapoczątkowana nowa tradycja konferencji naukowych zatytułowanych *Interpretacja Pisma Świętego*. Nawiązanie do dokumentu PKB jest tu wyraźne; chodzi o to, by nauczanie i zalecenia Kościoła doczekały się rzeczywistego wdrażania w życie i praktykę czytania i objaśniania Pisma Świętego. Powinno się to odbywać przede wszystkim tam, gdzie czytanie i objaśnianie ksiąg świętych ma miejsce *ex professo*, czyli właśnie na uniwersyteckich wydziałach teologicznych. Ośrodek warszawski ma pod tym względem piękną, długą przeszłość, zakorzenioną w osiągnięciach biblistów działającego do 1954 r. Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Warszawskiego i Akademii Teologii Katolickiej (1954-1999). Ośrodek toruński istnieje w obecnym kształcie od 2001 r., może się jednak już poszczycić niemałymi dokonaniem. Przygotowania do konferencji i jej przebieg koordynowali ks. dr hab. Dariusz Kotwicki, prodziekan WT UMK i znany nowotestamentalista, oraz dr Anna Kusmirek, adiunkt na WT UKSW, specjalizująca się w dziedzinie piśmiennictwa targumicznego.

Za przedmiot konferencji wybrano Księgę Ezechiela. Przesądziły o tym dwa czynniki. Pierwszy wynika z faktu, że jest to jedna

z najbardziej intrygujących i pod wieloma względami najważniejszych ksiąg Starego Testamentu, zaś badania nad nią nabrały w ostatnich dziesięcioleciach bezprecedensowego przyspieszenia. Liczba publikacji poświęconych tej księdze oraz jej wybranym wersetom i perykopom jest imponująca. Czynnikiem drugą pozostaje w ścisłym związku z pierwszym, chodzi bowiem o niemały wkład do badań nad tą księgą ze strony biblistów pracujących na UKSW. Wyróżniają się zwłaszcza ks. prof. Ryszard R u m i a n e k i ks. prof. Waldemar C h r o s t o w s k i, którzy poświęcili Księdze Ezechiela swoje rozprawy habilitacyjne, a także wiele innych publikacji. Nie pozostało to bez wpływu na zainteresowania młodszych pracowników naukowych, co znalazło odzwierciedlenie w ich pracy dydaktycznej i publikacjach. W ten sposób kontynuowana jest praca zapoczątkowana wcześniej przez innych biblistów polskich.

Konferencja została podzielona na dwie części. W pierwszej ks. prof. Ryszard R u m i a n e k, rektor UKSW, dokonał zwięzłej prezentacji Księgi Ezechich i jej orędzia. Taka synteza jest zawsze pożyteczna, zważywszy na obecność i udział studentów, z których wielu potrzebuje wiadomości o charakterze wprowadzającym. Na przykładzie dramatycznej wizji ożywienia wyschniętych kości z Ez 37,1-14 ks. prof. Waldemar C h r o s t o w s k i omówił temat *Ezechiel jako świadek asyryjskiej diaspory Izraelitów*, przedstawiając argumenty na rzecz istnienia z początkiem VI w. przed Chr. licznej i liczącej się diaspory potomków Izraelitów deportowanych z Samarii i jej okolic pod koniec VIII w. przed Chr. przez Asyryjczyków. Ks. dr hab. Dariusz K o t e c k i (UMK) miał wystąpienie *Księga Ezechiela w Ewangelii według św. Jana*, natomiast ks. dr Waldemar L i n k e *Księga Ezechiela w Apokalipsie według św. Jana*. Obaj prelegenci zgodnie wskazywali na dostrzeganą od dawna predylekcję tradycji Janowej dla tej starotestamentowej księgi. Ten nurt rozważań ma duże znaczenie dla zalecanego w dokumencie PKB podejścia kanonicznego, które dowartościowuje integralność Biblii i jej orędzia.

W drugiej części konferencji zostały wygłoszone trzy referaty, wszystkie autorstwa pracowników naukowo-dydaktycznych UKSW. Ks. dr Marek P a r c h e m podjął zagadnienie *Księga Ezechiela w Qumran*. Ta problematyka jest szczególnie aktualna, zważywszy że w 2007 r. przypada 60 lat od pierwszych odkryć qumrańskich, które dały początek odkryciom na Pustyni Judzkiej w pobliżu Morza Martwego. Dr Anna K u ś m i r e k w referacie zatytułowanym *Targum do*

Księgi Ezechiela dała próbę rezultatów badań podejmowanych nad Biblią Aramejską. Natomiast ks. dr hab. Krzysztof B a r d s k i omówił zagadnienie *Księga Ezechiela biblijnej w symbolice wczesnochrześcijańskiej*, potwierdzając, że w pierwszych wiekach Kościoła księga ta cieszyła się nie mniejszym zainteresowaniem niż obecnie.

W trakcie spotkania, które odbyło się w doskonałej i miłej atmosferze, otrzymaliśmy dość szerokie spektrum rezultatów podejmowanych badań, dające pewien wgląd w aktualny stan katolickiej biblistyki polskiej. W refleksji znalazły wyraz wszystkie trzy aspekty zapowiedziane w tytule konferencji, czyli orędzie, interpretacja i recepcja omawianej księgi. Potwierdza się wieloaspektowość i wielokierunkowość współczesnych badań biblijnych, które wymagają dużej erudycji oraz poznawania i respektowania bogatego dorobku innych uczonych. Po wystąpieniach odbywały się dyskusje, które doprecyzowywały lub wyjaśniały przedstawione w referatach stanowiska i oceny.

Konferencji towarzyszyła wystawa *Ezechiel w sztuce*, przygotowana przez kierowane przez dr A. Kuśmirek Koło Naukowe Studentów Biblistyki UKSW. Rozważania teoretyczne zostały więc znacznie wzbogacone doznaniem i przeżyciami artystycznymi, które stanowią istotny element bardzo docenianej od niedawna *Wirkungsgeschichte* Biblii. Żywy udział w obradach brali studenci UKSW oraz przybyli do Warszawy studenci z toruńskiego UMK, a także z innych uczelni. Właśnie do nich w pierwszej kolejności była adresowana ta konferencja, pomyślana jako pierwsza z cyklu, w którym w analogiczny sposób zostaną przedstawione i omówione kolejne księgi biblijne, zarówno Starego, jak i Nowego Testamentu.

ks. Waldemar Chrostowski